

การศึกษาการทำงานนอกระบบของสตรีในกรุงเทพมหานคร

นางสาว สุภาพร อรุณรักษ์สมบัติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต
สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541
ISBN 974-639-935-7
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

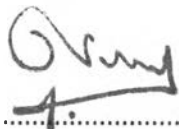
**A STUDY OF FEMALE WORKERS IN THE INFORMAL ECONOMIC SECTOR
IN BANGKOK METROPOLIS**

Miss Supaporn Arunraksombat

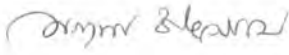
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Demography
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1998
ISBN 974-639-935-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการทำงานนอกระบบของสตรีในกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวสุภาพร อรุณรักษ์สมบัติ
ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาประชากรศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภััสสร ลิมานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี) -

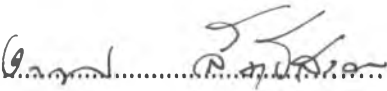
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

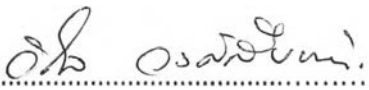

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร ชโยวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภััสสร ลิมานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สีบชาติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

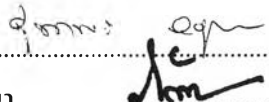
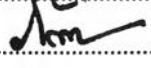
สุภาพร อรุณรักษ์สมบัติ: การศึกษาการทำงานนอกระบบของสตรีในกรุงเทพมหานคร
(A STUDY OF FEMALE WORKERS IN THE INFORMAL ECONOMIC SECTOR
IN BANGKOK METROPOLIS) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ภัตสร ลิมานนท์, 100 หน้า,
ISBN 974-639-935-7.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของสตรีที่ทำงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาอาชีพและสถานภาพการทำงานของสตรีที่มีลักษณะต่างๆ กัน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะด้านต่างๆ ที่สำคัญของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษานี้กับอาชีพและสถานภาพการทำงานที่แตกต่างกันที่อาจส่งผลให้เกิดความแตกต่างของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรี การวิเคราะห์ครั้งนี้ได้คัดเลือกตัวอย่างจำนวน 757 รายจากโครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (สำรวจแรงงาน) พ.ศ. 2538 (รอบที่ 3) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลการศึกษาโดยรวมเกี่ยวกับการทำงานนอกระบบของสตรีในกรุงเทพมหานครพบว่า สตรีที่มีลักษณะด้านต่างๆ ที่แตกต่างกันจะมีอาชีพและสถานภาพการทำงานแตกต่างกัน กล่าวคือสตรีที่มีอายุมากกว่ามีแนวโน้มประกอบอาชีพค้าขาย และเป็นผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือเป็นผู้ช่วยธุรกิจครัวเรือน ขณะที่สตรีอายุน้อยกว่ามักประกอบอาชีพบริการหรืออาชีพช่างและแรงงาน และมีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง สตรีในทุกระดับการศึกษามักจะประกอบอาชีพค้าขาย สตรีโสดประกอบอาชีพบริการและมีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง ส่วนสตรีที่มีสถานภาพกำลังสมรสและสตรีที่เป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่มักประกอบอาชีพค้าขาย และประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือเป็นผู้ช่วยธุรกิจครัวเรือน อาชีพของสตรียังแตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครโดยพบว่าสตรีที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่เป็นระยะเวลานานจะประกอบอาชีพค้าขาย ขณะที่สตรีที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยระยะสั้นจะประกอบอาชีพบริการหรืออาชีพช่างและแรงงาน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีผันแปรไปตามลักษณะด้านต่างๆ ของสตรี กล่าวคือสตรีที่มีอายุเพิ่มมากขึ้นจะมีแนวโน้มมีรายได้เพิ่มขึ้น ยกเว้นสตรีในกลุ่มสูงอายุอันอาจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายที่กลายเป็นปัจจัยกำหนดประเภทของงานและรายได้ สตรีมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษา และพบว่ารายได้ของสตรีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระยะเวลาที่อยู่อาศัย สตรีประกอบอาชีพค้าขายมักมีรายได้ค่อนข้างสูง สตรีที่มีสถานภาพการทำงานเป็นผู้ช่วยธุรกิจครัวเรือนจะมีรายได้ค่อนข้างสูง ส่วนสตรีที่เป็นลูกจ้างมักมีรายได้ต่ำกว่า สำหรับรายได้จากการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพของสตรีที่มีสถานภาพการทำงานแตกต่างกัน พบว่าสตรีที่ประกอบอาชีพค้าขายมีรายได้ค่อนข้างสูงในเกือบทุกสถานภาพการทำงาน และสตรีเป็นลูกจ้างในทุกอาชีพมักมีรายได้ต่ำ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

3972192324 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEY WORD: WOMEN / FEMALE WORKERS / INFORMAL ECONOMIC SECTOR

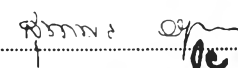
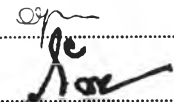
SUPAPORN ARUNRAKSOMBAT : A STUDY OF FEMALE WORKERS IN THE
INFORMAL ECONOMIC SECTOR IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR :
ASSOC. PROF. BHASSORN LIMANONDA, PH.D. 100 PP. ISBN 974-639-935-7

This study has two main objectives; first, to examine basic demographic, socio-economic characteristics, occupations and work status of female workers in the informal economic sector in Bangkok Metropolis; and second, to analyse relationship between selected characteristics of female workers, different occupations and their work status which are expected to affect their average monthly income. The 757 sampled female respondents were drawn from the Project on Thailand's Employment Status Survey (Labor Force Survey round 3) carried out in 1995 by the National Statistical Office.

The results obtained from the analyses revealed that female workers in the informal economic sector with different characteristics were engaged in different occupations and work status. Older age women were engaged in sales with work status as own account or unpaid family workers. Women at younger ages were engaged in service or craftsmen and laborers with work status as employee. Women in all different educational levels were engaged in sales. Single women were engaged in service workers and were employee while currently married women and those who were widowed, divorced or separated were engaged in sales with work status as own account or unpaid family workers. The duration of living in Bangkok Metropolis of female workers affected occupational differentials as well as their work status. Women who lived for a longer period were engaged in sales while those who lived for a shorter duration were engaged in service or craftsmen and laborers.

The average monthly income of female workers in the informal economic sector was varied according to their different characteristics. The average income of women tended to increase with their age except those who were in the oldest age group. This may be due to their physical condition which became more deteriorate and that could limit the choices of occupation and affected income. The average monthly income of women increased with higher educational level. In addition, the average monthly income was positively related to the duration of living in Bangkok Metropolis. Women who were engaged in sales had higher income and those who worked as unpaid family workers had the highest income while the lowest was found among those who were employee. Different average monthly income was also found among women who had different occupations and work status. Women worked in sales in almost every work status had the highest income while the lowest income was found among those who worked as employee in all occupations.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา..... ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รศ. ดร. ภัสสร ลิมานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ตลอดจนทำการตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. นภาพร ชัยววรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์, รศ. ดร. งามพิศ สัตย์สงวน และ รศ. ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้แนวคิด และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจแก้ไข ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ของสถาบันประชากรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางวิชาการต่างๆ และเนื่องจากทวนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณเลขาธิการสถิติแห่งชาติ ที่ได้อนุมัติให้ลาศึกษาต่อและอนุญาตให้ใช้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ผอ. จินตนา เพชรานนท์ ผู้อำนวยการกองสถิติสังคม ที่ให้ความห่วงใย และสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ พี่ปรีชา มิตรานนท์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำต่างๆ และคอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา และที่มีอาลัยมขอบคุณคือพี่กมล สุขสืบพงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาครั้งนี้

ขอบคุณเพื่อนๆ ประชากรศาสตร์ รุ่นปีภาญจนาภิเษก ที่ร่วมเรียน ร่วมทุกข์ ร่วมสุข และคอยเป็นกำลังใจให้กันและกันตลอดระยะเวลาที่รู้จักกันมาเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาปา และแม่ ที่ให้ชีวิต และสิ่งดีๆ แก่ผู้วิจัย รวมทั้งพรจากแม่ผู้มี และกำลังใจจากพี่ๆ หลานๆ ที่เป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สุภาพร อรุณรักษ์สมบัติ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	6
1.3 แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	7
1.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	19
1.6 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	20
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	21
2 ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	22
2.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	22
2.2 แผนการสุ่มตัวอย่าง.....	22
2.3 การเลือกตัวอย่าง.....	23
2.4 ข้อจำกัดของข้อมูล.....	24
2.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	24
2.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	25
2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
2.8 ลักษณะทั่วไปของสตรีทำงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
3 ผลการศึกษาการทำงานนอกระบบของสตรีในกรุงเทพมหานคร.....	40
3.1 อาชีพและสถานภาพการทำงานของสตรีที่ทำงานนอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะด้านต่าง ๆ ของสตรี.....	40
3.2 การวิเคราะห์รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ ในกรุงเทพมหานคร.....	52
4 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	74
4.1 สรุปผลการวิจัย.....	75
4.2 ข้อเสนอแนะ.....	84
รายการอ้างอิง.....	86
ประวัติผู้วิจัย.....	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ร้อยละของสตรีทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทตลาดแรงงาน และลักษณะต่างๆ ที่สำคัญของสตรี.....32
2	ร้อยละของสตรีทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ.....35
3	ร้อยละของสตรีทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพการทำงาน.....36
4	ร้อยละของสตรีทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทตลาดแรงงาน และชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์.....38
5	ร้อยละของสตรีทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทตลาดแรงงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท).....39
6	ร้อยละของอาชีพของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ.....41
7	ร้อยละของสถานภาพการทำงานของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ.43
8	ร้อยละของอาชีพของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษา.....44
9	ร้อยละของสถานภาพการทำงานของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษา.....45
10	ร้อยละของอาชีพของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....46
11	ร้อยละของสถานภาพการทำงานของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....47
12	ร้อยละของอาชีพของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย.....49
13	ร้อยละของสถานภาพการทำงานของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตาม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย.....50
14	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตาม ลักษณะด้านต่างๆ ของสตรี.....54
15	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ และสถานภาพการทำงาน.....56
16	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ และกลุ่มอายุ.....57
17	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพ การทำงาน และกลุ่มอายุ.....58
18	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ สถานภาพการทำงาน และกลุ่มอายุ.....59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ และระดับการศึกษา.....	61
20	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพ การทำงาน และระดับการศึกษา.....	62
21	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ สถานภาพการทำงาน และระดับการศึกษา.....	63
22	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ และสถานภาพสมรส.....	65
23	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพ การทำงาน และสถานภาพสมรส.....	66
24	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ สถานภาพการทำงาน และสถานภาพสมรส.....	67
25	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย.....	69
26	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพ การทำงาน และระยะเวลาที่อยู่อาศัย.....	70
27	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรีทำงานนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ สถานภาพการทำงาน และระยะเวลาที่อยู่อาศัย.....	71
28	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานของการศึกษา.....	83